

Sygn. akt VIII U 381/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący – Sędzia S.O. Dorota Stańczyk

Protokolant Kinga Pałubska

po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 2015 roku w Lublinie

sprawy K. B. i K. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o ustalenie istnienia ubezpieczenia społecznego

na skutek odwołania K. B. i K. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 26 stycznia 2015 roku znak: (...)/(...)

oddala odwołania

Sygn. akt VIII U 381/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 26 stycznia 2015 roku stwierdził, że K. D. jako pracownik u płatnika składek K. B. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 15 lipca 2014 roku. W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, że zgłoszenie K. D. do ubezpieczeń społecznych na druku (...) nastąpiło jedynie pod pozorem istnienia tytułu ubezpieczenia w postaci zatrudnienia. Podniósł, że płatnik nie przedstawił żadnych dowodów potwierdzających wykonywania pracy przez w/w, ani kwestionariusza osobowego oraz dokumentów świadczących o doświadczeniu zawodowym i posiadanych kwalifikacjach do wykonywania pracy na stanowisku manikiurzystki. Sama karta ewidencji wykonywania pracy nie stanowi dowodu potwierdzającego faktyczne świadczenie pracy przez K. D. (k. 1-3 akt ZUS).

W odwołaniu z dnia 18 lutego 2015 roku K. D. zaskarżyła wymienioną decyzję w całości, wskazując, iż domaga się jej zmiany. Podniosła, że wykonywała faktycznie pracę w firmie (...), zgodnie z zawartą umową o pracę. (odwołanie – k. 2-4 a.s.). Powyższe odwołanie zostało zarejestrowane pod sygnaturą VIII U 381/15.

Odwołanie od decyzji z dnia 26 stycznia 2015 roku złożył również płatnik składek K. B. i wskazał, że K. D. faktycznie wykonywała u niego pracę (odwołanie – k. 15-16 a.s.). Powyższe odwołanie zostało zarejestrowane pod sygnaturą VIII U 382/15.

W odpowiedziach powyższe odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych wnosil o ich oddalenie, przedstawiając argumentację zbieżną z uzasadnieniem kwestionowanej decyzji. Wskazywał, że w realiach niniejszej sprawy brakuje podstaw do jej zmiany lub uchylecia (k.5-6, 12-13 a.s.).

Postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2015 roku Sąd zarządził połączenie do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy VIII U 382/15 i VIII U 281/15 (k.16 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Wnioskodawczyni K. D. jest studentką (...) roku kierunku edukacja artystyczna na (...)w L., studia stacjonarne. Od marca 2014r oku, tj. odkąd dowiedziała się o ciąży ,ma indywidualny tok nauczania (zeznania wnioskodawczyni k. 26-26v,33 a.s.). W dniu 15 lipca 2014 roku zawarła umowę o pracę z (...) D. K. B. z siedzibą w L. na czas określony, od 15 lipca 2014 roku do 30 lipca 2019 roku. Zgodnie z treścią tej umowy miała pracować w pełnym wymiarze czasu pracy, z aktualnie obowiązującą „najniższą krajową”, tj. minimalnym wynagrodzeniem, na stanowisku manicurzystki, w równoważnym tygodniu pracy, z pracą również w sobotę i niedzielę w przeliczeniu na godziny etatowe (umowa o pracę k. 6 akt ZUS). W dniu 15 lipca 2014 roku odbyła szkolenie wstępne z zakresu bhp(k.9 akt ZUS..). Zgodnie z zaświadczeniem z dnia 12 sierpnia 2014 roku brak było przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania przez nią pracy na stanowisku manicurzystki (k. 12 akt ZUS). Wnioskodawca K. B. prowadzi dwa salony kosmetyczne w L. przy ulicy (...) w L. o nazwie (...) i przy ulicy (...). W dacie zawierania umowy o pracę wnioskodawczyni była w ciąży. Dziecko urodziła(...) roku (zeznania wnioskodawcy k. 25v-26, 32v a.s., zeznania wnioskodawczyni k. 26-26v, 33 .a.s.).

Przystępując do oceny dowodów zgromadzonych, wskazać, iż płatnik K. B. złożył do akt ZUS jedynie dokumenty w postaci: umowy o pracę z dnia 15 lipca 2014 roku, oświadczenie K. D. o tym, że zapoznała się z instrukcjami i zasadami bhp(k. 7 akt ZUS), PIT-2 (k.8 akt ZUS), kartę szkolenia bhp (k. 9 akt ZUS), informacje dla pracownika (k. 10 kat ZUS), ewidencję czasu pracy (k. 11 akt ZUS). Dokumenty te nie stanowią dowodu potwierdzającego faktyczne wykonywanie pracy przez wnioskodawczynię. Nie stanowi również takiego dowodu zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku manicurzystki. Ocena taka wynika z faktu, iż wnioskodawcy świadomie nie wskazali żadnych wniosków dowodowych na poparcie zasadności swoich odwołań, mimo, że Sąd określił im 14 dniowy termin na ich złożenie ,w tym K. B. dodatkowo –na złożenie akt osobowych , pod rygorem późniejszego pominięcia (k.26v.a.s.).Twierdzenia K. B. , złożone na rozprawie w dniu 30.12.2015r. co do przyczyny ich niezłożenia, świadczą , w ocenie Sądu o braku istnienia takich dowodów.

Sąd nie dał wiary zeznaniom K. B. i K. D. co do faktycznego wykonywania pracy przez wnioskodawczynię. Nie zostały one bowiem poparte innymi dowodami , a są częściowo sprzeczne ze złożoną umową o pracę. W ocenie Sądu sam fakt, że wnioskodawcy wskazują na wykonywanie pracy przez odwołującą się nie może przekładać się na uznanie, że istotnie faktycznie świadczyła ona pracę. Podkreślenia wymaga fakt, że zarówno wnioskodawca, jak wnioskodawczyni, wskazywali, że K. D. wykonywała swoje obowiązki w 2 salonach w L. – na (...) (...) i na ul. (...), gdzie oprócz wnioskodawczyni czynności wykonywali również inni pracownicy. Mimo to żadne z odwołujących nie zgłosiło wniosku o przesłuchanie innych pracowników płatnika w charakterze świadka na tą okoliczność. Ponadto zeznania K. (...)nie pokrywają się z treścią umowy o pracę.Wskazano w niej równoważny tydzień pracy, zaś on podał, że wnioskodawczyni pracowała prze 5 dni w tygodniu od godziny 9.00 do 17.00.W ocenie Sądu odwołujący nie zgłosili wniosków o przesłuchanie świadków w obawie o to, że te osoby nie potwierdzą faktu świadczenia pracy przez K. D.. Nie wskazanie świadków, np. innych pracowników firmy zbiega się zaś z innymi symptomatycznymi czynnościami stron. Nie zgłosili oni żadnych innych wniosków dowodowych, a co więcej, wnioskodawca nie złożył dokumentacji osobowej wnioskodawczyni, chociaż został do tego zobowiązany przez Sąd. Dokumenty znajdujące się w aktach osobowych, mogłyby świadczyć o faktycznym wykonywaniu pracy przez wnioskodawczynię. Nie złożenie tych dokumentów należy potraktować jako odmowę przedstawienia dowodu, wskazaną w art. 233 §2 k.p.c. Takie postępowanie odwołującego potwierdza tylko istniejące wątpliwości co do faktycznego świadczenia pracy przez K. D..

W ocenie Sądu odwołania nie są uzasadnione.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. 2015, poz. 121 ze zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Na mocy art. 11 ust. 1 wymienionej ustawy osoby te podlegają także obowiązkowemu ubezpieczeniu chorobowemu, zaś na podstawie jej art. 12 ust. 1 – ubezpieczeniu

wypadkowemu. Art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przewiduje z kolei, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu pracownicy podlegają od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku, natomiast art. 8 ust. 1 nakazuje za pracownika uważać osobę pozostającą w stosunku pracy. Z kolei art. 22 § 1 k.p. precyzuje, że przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Do nawiązania stosunku pracy dochodzi poprzez zawarcie pomiędzy pracownikiem a pracodawcą umowy o pracę.

Biorąc zaś pod uwagę zarzuty organu rentowego, rozważenia wymagają również przepisy art. 83 § 1 k.c. i art. 58 § 1 k.c.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. W świetle art. 58 § k.c. nieważna jest zaś czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu jej obejście.

Sąd Okręgowy podziela pogląd Sądu Najwyższego zawarty w wyroku z dnia 2 lipca 2008r. (II UK 334/07, LEX nr 497717), w którym stwierdził, że o czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowana jako obejście prawa. Podobne stanowiska Sąd Najwyższy zawarł również w wyroku z dnia 28 kwietnia 2005r., (I UK 236/04, OSNP 2006 nr 1-2, poz. 28), stwierdzając, że sama chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego jako motywacja do podjęcia zatrudnienia nie świadczy o zamiarze obejścia prawa i w wyroku z dnia 25 stycznia 2005r., (II UK 141/04, OSNP 2005 nr 15, poz. 235). Na tle tych orzeczeń należy uznać, że w sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa.

W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się też, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów i nie może w związku z tym stanowić tytułu do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli gdy strony z góry zakładają, że nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Nie można zatem przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, jeżeli pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca tę pracę przyjmował (tak np. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12.07.202r., II UK 14/12, LEX nr 1216864).

Zamiar nawiązania stosunku ubezpieczenia społecznego, bez rzeczywistego wykonywania umowy o pracę, świadczy o fikcyjności zgłoszenia do pracowniczego ubezpieczenia społecznego. W sytuacji, w której stronom umowy o pracę przyświeca jedynie intencja włączenia do ubezpieczenia społecznego (i uzyskanie świadczeń płynących z tego ubezpieczenia) pod pozorem zatrudnienia bez jego rzeczywistego wykonywania (art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.) zawarcie umowy o pracę nie może rodzić skutków prawnych i stanowić podstawy do uznania, iż osoba, która zawarła tak umowę podlega ubezpieczeniu społecznemu pracowników (tak Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 11.02.2014r., III AUa 929/13, LEX nr 1439034).

Biorąc powyższe pod uwagę należy uznać, iż rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie było uzależnione od ustalenia, czy umowa o pracę zawarta na piśmie między stronami, była faktycznie wykonywana, a K. D. faktycznie świadczyła pracę.

Wskazać trzeba, że w wyroku z dnia 15 lutego 2007r. (I UK 269/06, OSNP 2008/5-6/78) Sąd Najwyższy stwierdził, że na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego

zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli.

W ocenie Sądu organ rentowy wykazał powyższe, zaś odwołujący się nie wykazali, aby zawarta między nimi pisemna umowa o pracę była faktycznie wykonywana. Należało więc uznać, iż umowa o pracę z dnia 15 lipca 2014 roku była pozorna, dlatego nie wywołuje skutków w sferze ubezpieczeń społecznych.

Zauważyć trzeba, że podleganie pracowniczym ubezpieczeniom społecznym jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Umowa o pracę, która nie wiąże się z wykonywaniem tej umowy, a zgłoszenie do ubezpieczenia następuje tylko pod pozorem istnienia tytułu ubezpieczenia w postaci zatrudnienia, nie skutkuje w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego (wyrok Sądu Najwyższego z 16 marca 1999 r. II UKN 512/98, OSNAPiUS 2000/9/36; wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 2001r. II UKN 244/00, OSNAPiUS 2002/20/496).

Skoro zawarta między stronami umowa o pracę była pozorna, nie wywoływała skutków w zakresie ubezpieczeń społecznych. Nie zostały wobec tego spełnione przesłanki określone w art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a tym samym wnioskodawczyni, nie spełnia warunków do objęcia ją ubezpieczeniem jako pracownika.

W ocenie Sądu należy więc podzielić stanowisko ZUS stwierdzające, iż K. D. faktycznie nie świadczyła pracy w firmie (...), a pisemna umowa o pracę była zawarta tylko dla pozoru i miała zapewnić jej skorzystanie ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru. W tej sytuacji umowa zawarta między stronami w dniu 15 lipca 2014 roku jako zawarta dla pozoru jest nieważna i nie wywołuje skutków w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Z tych względów Sąd uznał, że nie zostały spełnione przesłanki warunkujące objęciem ją ubezpieczeniem jako pracownika, a zaskarżona decyzja ZUS z dnia 26 stycznia 2015 roku jest prawidłowa.

. Dlatego też, uznając, iż odwołanie nie jest zasadne, Sąd Okręgowy na mocy art.477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.